

Onderwerp

Plan integrale schuldhulpverlening 2018

Beslispunten

1. Het plan integrale schuldhulpverlening 2018 vast te stellen

Inleiding

De gemeente Geldrop-Mierlo voert vanaf 2012 een integraal armoedebeleid waarvan het beleidsterrein "gemeentelijke Schuldhulp" een onderdeel is. Dit beleid is vastgelegd in de nota "Zekerheid, solidariteit en in vertrouwen" uit 2012 en nader uitgewerkt in de "Kadernota Doorontwikkeling Armoedebeleid" uit 2017. Ondanks de inspanningen blijkt dat niet iedere inwoner uit Geldrop-Mierlo die financiële problemen heeft, zich tijdig meldt bij het Centrum voor Maatschappelijke Dienstverlening (CMD) voor schuldhulpverlening. Een landelijke trend is dat mensen zich steeds later aanmelden, als er al erg veel schulden zijn. De gemiddelde schuldhoogte in Nederland lag het afgelopen jaar al op een niveau van € 42.000, -.

Daarom wordt, zoals opgenomen in de Kadernota Doorontwikkeling Armoedebeleid, ingezet op het verbeteren van de armoedepreventie door middel van een project "vroegsignalering" en het opzetten van een armoedemonitor. Omdat voor deze projecten persoonsgegevens moeten worden gebruikt, zijn de bepalingen uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming 2018 (AVG) van toepassing. Daaruit komt de verplichting voort om de projecten op te nemen in een gemeentelijk plan Schuldhulpverlening. Het onderhavige voorstel voorziet daarin.

Wat willen we bereiken

Met de vaststelling van de kadernota Doorontwikkeling Armoedebeleid 2017 is besloten om een grotere inzet te plegen op "preventie". Een vroegtijdige aanpak van schuldenproblematiek, zoals wordt voorgesteld in het project "vroegsignalering" kan escalatie van problemen voorkomen. In dit project wordt met mensen met een betalingsachterstand, bijvoorbeeld een huurschuld of een openstaande energierekening, contact opgenomen. Afhankelijk van de problematiek wordt een hulpaanbod geformuleerd, gewezen op inkomensondersteunende maatregelen of een begeleidingstraject aangeboden. Ervaringen met deze aanpak elders in het land zijn positief.

Argumenten

- 1.1 *Het opstellen van een plan Gemeentelijke schuldhulpverlening is een wettelijke verplichting (wet gemeentelijke schuldhulp 2012, artikel 2).* De afgelopen jaren is het plan Schuldhulpverlening steeds een onderdeel van het gemeentelijk Armoedebeleid geweest.

Met de vaststelling van het plan integrale schuldhulpverlening 2018 wordt een grondslag gecreëerd voor de verwerking van de persoonsgegevens die voor de projecten "vroegsignalering" en "armoedemonitor" verzameld worden.

- 1.2 *Relatie tussen gemeentelijk armoedebeleid en gemeentelijke schuldhulpverlening*

De rijksoverheid heeft op verschillende momenten aangegeven dat gemeenten een sleutelrol vervullen bij armoedebestrijding en schuldhulpverlening. Binnen de taakverdeling tussen gemeenten en de rijksoverheid is het aan het rijk om generiek inkomensbeleid te voeren en aan gemeenten om aanvullende maatregelen in te zetten en maatwerk te leveren. Hiervoor wordt onder andere de voorziening "schuldhulpverlening" en de "bijzondere bijstand" aangewend. Dit laatste in de vorm van een "om-niet geldbedrag", in de vorm van een lening of "in natura" (goed of dienst).

1.3 Voldoen aan de voorwaarden als gesteld in de AVG

De AVG is bedoeld om het recht op bescherming van persoonsgegevens te waarborgen. De AVG staat gemeenten toe om persoonsgegevens van schuldenaren te verwerken wanneer is aangetoond dat de verwerking noodzakelijk is in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag. Bij schuldhulp is de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) de grondslag voor het verwerken van persoonsgegevens. Projecten die een gemeente essentieel vindt bij de invulling van de schuldhulpverleningstaak moeten in een plan Wgs zijn opgenomen.

Kanttekeningen

1.1 Relatie met ketenpartners:

Gegevens voor het project vroegsignalering worden door het Bureau Krediet Registratie (BKR) verstrekt. Te bereiken resultaten worden mede bepaald door de samenwerkingsrelaties met woningbouwcorporaties, nutsvoorzieningen en zorgverzekeraars.

1.2 Beschikbaarheid persoonsregistraties

De toegankelijkheid van de gemeentelijke en andere persoonsregistraties zijn bepalend voor de effectiviteit van de armoedemonitor.

Wat gaan we daarvoor doen

1. Voortzetten activiteiten armoedebestrijding

In de kadernota doorontwikkeling Armoedebeloid is een actieplan opgenomen. De kadernota is op 10 juli 2017 vastgesteld. De in de kadernota opgenomen activiteiten worden onverkort uitgevoerd.

2. Opzetten project vroegsignalering

Doel van het project vroegsignalering is om die inwoners van Geldrop-Mierlo die een betalingsachterstand hebben op twee of meer van de domeinen wonen, nutsvoorzieningen, zorgverzekeringen of gemeentelijke heffingen proactief te benaderen en zo nodig een hulpaanbod te doen.

3. Opzetten project armoedemonitor

Om het effect van de inzet van inkomensondersteunende maatregelen en bijvoorbeeld het project vroegsignalering te kunnen bepalen en waar nodig te verbeteren, wordt een armoedemonitor opgezet.

Randvoorwaarden

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

De AVG stelt strikte voorwaarden aan de verwerking van persoonsgegevens. Verwerking zoals nu wordt voorgesteld in de projecten "vroegsignalering" en armoedemonitor is alleen toegestaan wanneer het gemeentebestuur heeft aangegeven dat deze verwerking noodzakelijk is voor de uitvoering van de taken als bevoegd gezag. Door deze projecten op te nemen in het plan integrale schuldhulpverlening wordt aan die eis voldaan.

Planning

Na vaststelling van het plan integrale schuldhulpverlening wordt in juni 2017 gestart met de projecten vroegsignalering (voor planning zie bijlage 2) en armoedemonitor (voor planning zie bijlage 3).

Communicatie

Bij een positief besluit van uw raad op het voorliggende plan zullen verschillende communicatielijnen worden uitgezet. Uiteraard informeren wij het Cliënten Platform Minima (CPM) en de partners van het armoedeplatform.

De samenwerking tussen gemeente en leveranciers van nutsvoorzieningen, woningcorporaties en de zorgverzekeraars wordt in af te sluiten convenanten vastgelegd.

Daarnaast worden de inwoners van onze gemeente geïnformeerd over het project "Vroegsignalering". Deze communicatie zal op verschillende manieren plaatsvinden. Hiervoor is een communicatieplan in voorbereiding.

Wat mag het kosten

Subsidie

Niet van toepassing. Binnen de gemeentebegroting zijn budgetten beschikbaar voor de uitvoering van het armoedebeleid.

Duurzaamheid

De inzet van het project vroegsignalering maakt een duurzame aanpak van problematische schulden mogelijk. Vroegtijdige aanpak van de problematiek biedt schuldenaren meer kansen om tot oplossingen te komen.

Burgerparticipatie

Het CPM heeft bij de vaststelling van de Kadernota Doorontwikkeling Armoedebeleid 2017 advies uitgebracht. Het CPM staat positief tegenover vroegsignalering en preventie. Daarnaast is op 9 april 2018 het CPM geïnformeerd over het voorliggende plan. Hier is positief op gereageerd.

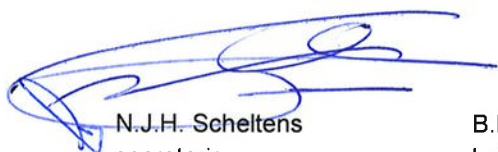
Evaluatie

De pilot vroegsignalering wordt in 2020 geëvalueerd.

Bijlagen:

Bijlage 1: Plan integrale schuldhulpverlening 2018 inclusief bijlagen

Geldrop, 10 april 2018

N.J.H. Scheltens
secretaris

B.H.M. Link
burgemeester

Plan Integrale Schuldhulpverlening

Van start met vroegsignalering en een armoedemonitor voor de gemeente Geldrop-Mierlo.

2018 - 2020

I. Inleiding

De gemeente Geldrop-Mierlo voert een ruimhartig armoedebeleid: inwoners met een inkomen tot maximaal 120% van het minimum¹ kunnen gebruik maken van een scala aan ondersteunende voorzieningen, maatschappelijke organisaties ondersteunen inwoners die met armoedeproblematiek te maken hebben en het middel van de bijzondere bijstand wordt breed ingezet.

Binnen het CMD biedt het cluster schuldhulpverlening verschillende vormen van schuldhulp aan, variërend van advies tot bemiddeling bij een schuldhulpregeling.

De uitgangspunten van dit beleid zijn vastgesteld in de nota 'Zekerheid, solidariteit en in vertrouwen' uit 2012 (GM2012.0145, door de raad vastgesteld op 16 april 2012). In 2017 zijn de uitgangspunten opnieuw vastgesteld met de “kadernota doorontwikkeling armoedebeleid”. De uitgangspunten zijn hieronder weergegeven:

"Armoede is een structureel gebrek aan materiële middelen en/ of vaardigheden waardoor mensen noodgedwongen niet kunnen leven volgens de in de maatschappij geldende minimale normen met sociaal isolement of uitsluiting als gevolg".

De beleidsuitgangspunten die bij deze definitie horen, zijn:

- maatwerk leveren;
- zoveel als mogelijk in natura verstrekken;
- werken vanuit het vertrouwen in de eigen wil van mensen om hun financiële situatie te verbeteren;
- actief op zoek gaan naar de samenwerking met anderen;
- bijzondere bijstand verlenen voor ziektekosten met toepassing van het participatieargument.

Hierop gebaseerd zijn de uitvoering van onder andere de bijzondere bijstand, het gemeentelijk schuldhulpbeleid, de ondersteuning van organisaties die zich richten op armoedebestrijding en het armoedeplatform.

De nota “Zekerheid, Solidariteit en in vertrouwen” is in 2015 geëvalueerd. De resultaten vormden, met de bevindingen van de rekenkamer² (2016) en de inbreng van onder meer het Armoedeplatform, de input voor de kadernota doorontwikkeling armoedebeleid uit 2017.

Bij de vaststelling van de Kadernota heeft de gemeenteraad van Geldrop-Mierlo in juli 2017 aangegeven dat er meer moet worden ingezet op preventie. Om hier invulling aan te geven worden de volgende initiatieven genomen:

- Opzetten van vroegsignalering, in samenwerking met ketenpartners zoals de Wooncoöperaties, zorgverzekeraars en leveranciers van nutsvoorzieningen;
- Structureel tools en materialen inzetten om jeugdigen te leren hoe om te gaan met geld.

Om het effect van de maatregelen te kunnen meten wordt een “armoedemonitor” opgezet. Door periodiek metingen te verrichten wordt inzichtelijk wat het effect van het beleid is en kan er bij tegenvallende resultaten worden bijgestuurd.

Voor het slagen van veel van de nieuwe initiatieven is het gebruik van persoonsgegevens nodig. Daarvoor gelden strenge privacy-regels. Verwerking van die persoonsgegevens is alleen rechtmatig wanneer de noodzaak is aangetoond in het kader van de “uitoefening van het openbaar gezag dat aan een verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen”. Dat betekent

¹ Om bijzondere bijstand te krijgen, mag het inkomen niet hoger zijn dan 120% van de vastgestelde norm. Bij de regeling voor de individuele inkomensvoet geldt 110% van de norm. Het maximaal vermogen (zoals spaargeld) is in 2018 vastgesteld op 12.040 euro voor een alleenstaande ouder of echtpaar en 6.020 euro voor een alleenstaande.

² “Armoedebeleid in de gemeente Geldrop-Mierlo” Een onderzoek van de Rekenkamercommissie naar het armoedebeleid in de gemeente Geldrop-Mierlo in de periode 2010-2016

dat de gemeente de genoemde projecten moet definiëren als een belangrijk onderdeel van haar schuldhelpverleningstaak. Bijvoorbeeld door opname in het, door de Raad vast te stellen plan dat richting geeft aan de integrale schuldhelpverlening aan haar inwoners, het gemeentelijk plan schuldhelpverlening, zoals omschreven in de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs).

II. De Wet gemeentelijke schuldhelpverlening

Sinds 1 juli 2012 is de Wet Gemeentelijke Schuldhelpverlening van kracht. De wet verplicht gemeenten om schuldhelp te bieden, maar geeft beleidsvrijheid bij de invulling. De Wgs draagt de gemeenteraad op om een plan vast te stellen dat richting geeft aan de integrale schuldhelpverlening aan de inwoners van de gemeente. Het college van B&W voert het plan uit.

Het plan bevat de hoofdzaken van het door de gemeente te voeren beleid betreffende integrale schuldhelpverlening en het voorkomen dat personen schulden aangaan die ze niet kunnen betalen. In het plan wordt in ieder geval aangegeven:

- a. welke resultaten de gemeente in de door het plan bestreken periode wenst te behalen;
- b. welke maatregelen de gemeenteraad en het college nemen om de kwaliteit te borgen van de wijze waarop de integrale schuldhelpverlening wordt uitgevoerd;
- c. het maximaal aantal weken dat de gemeente nastreeft indien een persoon zich tot het college wendt voor schuldhelpverlening;
- d. hoe schuldhelpverlening aan gezinnen met inwonende minderjarige kinderen wordt vormgegeven.

De punten a tot en met d worden uitgewerkt in dit plan integrale schuldhelpverlening, waarvan de bijlagen een integraal onderdeel uitmaken, en in de “kadernota Doorontwikkeling Armoedebelaid”. Het actieplan armoedebestrijding uit de kadernota is als bijlage 3. bij dit plan opgenomen.

De gehanteerde werkwijze schuldhelpverlening (waarmee aan bepaling c. van de planverplichtingen) is opgenomen in bijlage 4. bij dit plan.

III. Doelen en context van het gemeentelijk Armoedebelaid en de Gemeentelijke Schuldhelpverlening

Zoals aangegeven voert de gemeente Geldrop-Mierlo een ruimhartig minima / armoedebelaid. Uitgangspunt is dat de meest kwetsbaren in de samenleving worden ontzien, maar mensen worden ook aangesproken op de eigen verantwoordelijkheid en de onderlinge solidariteit.

In het raadsprogramma 2010-2014 werd 'het behoud van het sociaal gezicht van de gemeente Geldrop-Mierlo' als prioriteit omschreven en in het raadsprogramma 2016-2018, staat dat de gemeente de uitdaging aangaat om mogelijkheden te onderzoeken naar experimenten voor het anders vormgeven van het sociale gezicht.

De nota “zekerheid, solidariteit en in vertrouwen” is het kader voor de duurzame aanpak van armoede. Die nota, waarop de “kadernota doorontwikkeling” en het huidige plan integrale schuldhelp voortbouwen, definieerde 5 uitgangspunten:

1. De gemeente is niet de enige lokale speler op het veld van de armoedebestrijding
2. Individueel maatwerk bij tijdelijke inkomensondersteuning
3. Armoedeval voorkomen en werken moet lonen
4. een brede toegankelijkheid tot schulddienstverlening met een beroep op de eigen verantwoordelijkheid van de burger

5. armoedebelid moet meetbaar een bijdrage leveren aan de maatschappelijke deelname van burgers

De kadernota gaat vervolgens in op de feitelijke situatie in Geldrop-Mierlo en benoemt activiteiten die effect hebben. Aangegeven wordt dat de ingezette maatregelen het niet-gebruik hebben teruggedrongen (met een serieuze toename van de uitgaven, in de jaren 2012 tot 2014 een verdubbeling van € 684.000 naar € 1,2 miljoen en een verder toename in de jaren daarna).

Met het plan Integrale Schuldhulpverlening wordt het streven naar preventie verder uitgewerkt en wordt invulling gegeven aan de wens om de resultaten van het armoedebelid nadrukkelijker te monitoren.

Het project “vroegsignalering” is een voorbeeld van het preventiebeleid. Twee elementen zijn essentieel bij vroegsignalering. Ten eerste wordt er voor het signaleren gebruik gemaakt van significante indicatoren voor financiële problemen. Ten tweede wordt er “outreachende hulp” geboden, dat wil zeggen dat het initiatief om in contact te komen wordt genomen zonder dat de betrokkene daarvoor een verzoek heeft gedaan.

In de kadernota is een meerjarig actieplan opgenomen. Het actieplan zal, tegelijk met de initiatieven die in deze nota worden aangekondigd, in 2020 worden geëvalueerd.

IV. Voor wie bestemd: risicogroepen

In rapport “hobbels op de weg naar inkomensondersteuning (2018)” stelt de Inspectie SZW dat de problematiek van vooral de langdurige armoede de laatste jaren is verergerd. Uit cijfers van het CBS blijkt dat het aantal mensen dat deel uitmaakt van een huishouden met een laag inkomen in 2014, ten opzichte van het jaar daarvoor, landelijk is gestegen met 27 duizend – tot bijna 1,5 miljoen.

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) rapporteert over de armoedeontwikkeling in Nederland. Het CBS onderscheidt verschillende factoren die de kans op armoede vergroten:

- a. Inkomstenbron
- b. Gezinssamenstelling en leeftijd
- c. Sociale participatie en gezondheid
- d. Leefomgeving
- e. Financiële problemen

Onderstaand een typering van de situatie in Geldrop-Mierlo

Ad a. Inkomstenbron

Het CBS³ geeft aan dat de grootste groep mensen met armoedeproblematiek aangewezen zijn op een bijstandsuitkering. Daarnaast zijn ontvangers van een werkloosheidsuitkering en een arbeidsongeschiktheidsuitkering, maar ook ZZP'ers het meest kwetsbaar voor armoede.

In Geldrop-Mierlo wonen 3100 mensen die zijn aangewezen op een bijstands-arbeidsongeschiktheids- of werkloosheidsuitkering. Van het aantal ZZP-ers waren geen recente gegevens beschikbaar.

Ad b. Gezinssamenstelling en leeftijd

Eenoudergezinnen, alleenstaanden onder de AOW leeftijd, huishoudens met bijstand en huishoudens met een laag opgeleide hoofdkostwinner lopen relatief vaker risico op armoede. Dit geldt ook voor huishoudens met een niet-westerse achtergrond.

Geldrop-Mierlo. Geldrop-Mierlo telt 17.330 huishoudens (CBS 2017), waarvan 1203 één-oudergezinnen. 2.900 inwoners hebben een niet-westerse achtergrond.

³ <https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2018/03/armoede-en-sociale-uitsluiting-2018>

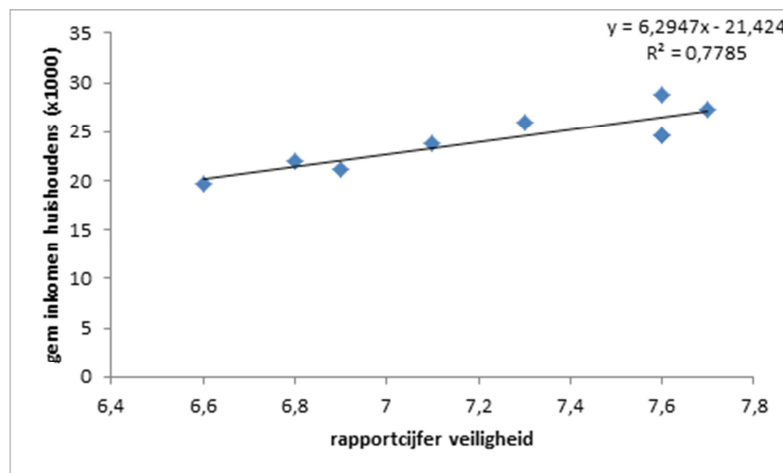
Ad c. Sociale participatie en gezondheid

Armoede gaat vaak gepaard met achterstanden op het sociale vlak. Daarnaast correleert een laag inkomen met roken, overgewicht en minder lichaamsbeweging. De Volwassenenmonitor 19-64 jaar (2016-2017) geeft inzicht in de situatie in Geldrop – Mierlo⁴, maar legt geen dwarsverbanden. Er is overigens geen reden om te veronderstellen dat de situatie in Geldrop-Mierlo zou afwijken van de landelijke situatie.

Ad d. Leefomgeving

Mensen met een laag inkomen wonen vaker in sociale huurwoningen. Het CBS rapporteert dat slachtofferschap en het gevoel van onveiligheid vaker voorkomt bij mensen met een laag inkomen.

Ook in Geldrop-Mierlo bestaat een verband tussen inkomen en de beleefde veiligheid. Onderstaand de gegevens in tabelvorm:

Ad e. Financiële problemen

Het voldoen van de kosten verbonden aan contractuele verplichtingen (huur, nutsvoorzieningen, verzekeringen) is voor lagere inkomens vaker problematisch. In 2015 legden deze kosten beslag op de helft van de maandelijkse uitgaven van huishoudens met een (langdurig) laag inkomen.

De armoedemonitor moet inzicht bieden in de ontwikkeling van de situatie bij deze – en andere – risicogroepen in de gemeente Geldrop-Mierlo.

V. **Beperkingen en verplichtingen: de AVG**

Vanaf 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht. Deze verordening vervangt de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) en is bedoeld om het recht op bescherming van persoonsgegevens⁵ te waarborgen.

De AVG staat een gemeente toe persoonsgegevens van schuldenaren te verwerken als daarvoor een grondslag bestaat en is aangetoond dat de verwerking noodzakelijk is in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan een verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen.

⁴ <https://www.ggdbzo.nl/ggdkompas/geldrop-mierlo/Documents/Geldrop-Mierlo%20VM%202016%20tabellenboek.pdf>

⁵ Persoonsgegevens zijn alle gegevens die direct over een persoon gaan of naar deze persoon te herleiden zijn.

Bij de schuldhulpverlening is de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) de grondslag voor het verwerken van persoonsgegevens en is de gemeente de “verwerkingsverantwoordelijke”.

Ook moet er een welomschreven doel zijn om de gegevens te verwerken en de activiteiten die uitgevoerd worden om dat doel te realiseren, zijn beschreven. Het verzorgen van deze omschrijving is de taak van de “verwerkingsverantwoordelijke”.

De activiteiten die Geldrop-Mierlo in het kader van de schuldhulpverlening en de armoedebestrijding verricht en van plan is te gaan verrichten, worden beschreven in het Integrale plan Schuldhulpverlening. Daarmee wordt voldoen aan de bepalingen van de AVG.

VI. Wat gaan we doen

In de Kadernota doorontwikkeling armoedebeloid is een actieplan opgenomen. De kadernota is in 2017 door de gemeenteraad vastgesteld. Vanaf dat moment wordt onder meer gewerkt aan:

- Maatwerk:
Voor mensen die geen beroep kunnen doen op de bestaande voorzieningen en ondersteuning wordt een “maatwerk-oplossing” geboden. Hulp- en dienstverlening toegesneden op de individuele situatie, bedoeld om schuldenproblematiek op te lossen en zo “erger te voorkomen”. Een uitwerking van dit beleid is het project vroegsignalering, waarmee in 2018 gestart zal worden.
- Wijzigen van regelingen en voorzieningen:
regelingen worden aangepast en vereenvoudigd om, het gebruik te vergroten en het bereik te verbeteren;
- Verbeteren van de dienstverlening:
Met het inzetten van digitale hulpmiddelen het gebruik van de dienstverlening vereenvoudigen en de doorlooptijd verkorten;
- Vertrouwensexperiment:
Een experiment waarin “regelarm” met de participatiewet wordt omgegaan en waarbinnen niet de bestaande regelgeving, maar de talenten, mogelijkheden, initiatieven en van cliënten met een bijstandsuitkering het uitgangspunt zijn.

In de bijlage is het actieplan uit de kadernota doorontwikkeling opgenomen.

Naast de acties als genoemd in de kadernota doorontwikkeling wordt in de periode tot 2020 in het bijzonder aandacht gegeven aan de volgende 2 projecten:

Monitor

In de kadernota “doorontwikkeling armoedebeloid” is het plan opgenomen om een “monitor op het gebied van werk en inkomen” te ontwikkelen. De monitor moet informatie geven op het gebied van armoede en het gebruik van voorzieningen. Te beantwoorden vragen zijn:

- Wat is de omvang en de samenstelling van de doelgroep van het armoede beleid in de gemeente
- Welke typen huishoudens en inkomens categorieën zijn hierbij te onderscheiden
- Wat zijn hierbij de inkomenscategorieën
- Hoeveel kinderen groeien er op in armoede
- Wat is het bereik van de verschillende minimaregelingen
- Welke doelgroep(en) worden op dit moment in het armoedebeloid gemist
- Hoe verhoudt zich de situatie in Geldrop-Mierlo vergeleken met andere gemeenten
- Wat zijn de consequenties van aanpassingen van het armoedebeloid voor de gemeentelijke begroting (doorrekening).

De te ontwikkelen monitor moet aansluiten bij de Sociale index om een effectieve doorontwikkeling van armoedebeleid te bewerkstelligen.

Vroegsignalering

De Inspectie SZW van het ministerie van Sociale Zaken stelt in zijn rapportage Vroegsignalering Problematische schulden (januari 2017, kenmerk 20 16-00 00277825) dat vroegsignalering een belangrijk onderdeel is van de gemeentelijke schuldhelpverlening. Hoe eerder iemand in beeld is bij de schuldhelpverlening hoe sneller gestart kan worden met het zoeken van een oplossing. Voor gemeenten is de timing wel een dilemma: burgers met dreigende problematische schulden “te vroeg” benaderen druist in tegen de gedachte van zelfredzaamheid van burgers. Mogelijk is er zelfs nog geen probleem. Te laat ingrijpen, verkleint de kans op het vinden van een oplossing.

Het belang van vroegsignalering

Schulden kunnen ook belemmerend werken in de participatie van burgers. Vroegsignalering was volgens het voormalige kabinet onmisbaar voor een effectieve gemeentelijke schuldhelpverlening en is aangewezen als een van de beleidsprioriteiten. Twee elementen zijn essentieel bij vroegsignalering:

- Het gebruik van significante indicatoren voor financiële problemen;
- Het bieden van outreachende hulp, zonder dat de betrokkene daarvoor een verzoek heeft gedaan.

Vroegsignalering en de gemeente⁶

Wanneer een gemeente vroegsignalering als een belangrijk onderdeel van haar schuldhelpverleningstaak beschouwt en rechtmatig wil uitvoeren, moet deze taak in het Plan integrale schuldhelpverlening zijn opgenomen. In het plan wordt gedefinieerd wat wordt verstaan onder vroegsignalering en welk doel met vroegsignalering bereikt moet worden. Opname in het plan gemeentelijke schuldhelp biedt een rechtmatige grondslag van de verwerking van de persoonsgegevens die voor het benaderen van inwoners in – mogelijk – problematische situaties worden gebruikt. Daarmee wordt voldaan aan de bepalingen uit Algemene verordening Gegevensbescherming.

Doel van vroegsignalering en uit te voeren activiteiten

Medewerkers van het CMD gaan op huisbezoek bij inwoners van Geldrop-Mierlo met een betalingsachterstand van twee maanden op minimaal 2 van de domeinen wonen, nutsvoorzieningen (Gas, elektriciteit, water), gemeentelijke heffingen en zorgverzekeringen. Het huisbezoek wordt vooraf aangekondigd. Het contact vindt plaats op vrijwillige basis. Doel is om met betrokkenen na te gaan welke mogelijkheden er zijn om de – beginnende – schuldenproblematiek aan te pakken. Het bestaande voorzieningenpakket (bijzondere bijstand, schuldhelp, minimaregelingen) kan vervolgens worden ingezet.

Met deze aanpak wordt geprobeerd schuldenproblematiek in een vroegtijdig stadium te signaleren, te bespreken en, ook in overleg met de schuldeisers, aan te pakken. Het project wil daarmee de groep burgers met problematische schulden substantieel kleiner maken.

Het projectplan vroegsignalering is in de bijlage bij deze nota opgenomen.

⁶ Bij het vaststellen van de te nemen acties voor het project vroegsignalering is gebruik gemaakt van het rapport Handreiking vroegsignalering schulden en bescherming van persoonsgegevens; PBLQ december 2017

VII. Bijlagen

- 1) Opzet project Armoedemonitor
- 2) Projectplan vroegsignalering
- 3) Overzicht activiteiten “doorontwikkeling armoedebeleid”
- 4) Werkwijze gemeentelijk Schuldhelpverlening
- 5) gebruikte stukken

Bijlage 1

Projectplan opzet armoedemonitor

Inhoudsopgave

Inleiding	10
Doel van de monitor:	10
Onderzoeksvragen:	10
Kwetsbaarheidsfactoren voor armoede problematiek	10
Gezinssamenstelling en leeftijd.....	4
Inkomstenbron	11
Sociale participatie en gezondheid.....	11
Leefomgeving	12
Financiële problemen.....	12
Aansluiten bij andere monitors van de gemeente Geldrop-Mierlo	12
Bepalen van indicatoren voor de monitor.....	13
Vormgeving van de monitor.....	14

Inleiding

In dit document wordt een eerste voorstel neergelegd voor het ontwikkelen van een armoedemonitor voor de gemeente Geldrop-Mierlo. In dit voorstel wordt gestart vanuit beschikbare interne en externe informatie om een beeld te krijgen van de situatie in onze gemeente. Er wordt vervolgens een voorstel gedaan voor een doorontwikkeling van de monitor naar gelang vraag en behoefte.

Doel van de monitor:

Er wordt voor de gemeente Geldrop-Mierlo een armoedemonitor ontwikkeld om inzicht te krijgen in de grootte van de doelgroep inwoners die grote kans heeft op armoede gerelateerd problemen, het gebruik van de regelingen bijzondere bijstand en inkomensondersteuning en het blijvende effect van het armoedebeleid. Door middel van de informatie uit de armoedemonitor kan het huidige armoedebeleid/de implementatie nota en het preventie plan CMD worden aangescherpt.

Onderzoeksvragen:

Deze doelstelling brengt een aantal onderzoeksvragen met zich mee die beantwoord moeten worden om de doelstelling van de monitor te kunnen bereiken. Hieronder zijn vragen opgenomen die ten minste beantwoord moeten kunnen worden door middel van de monitor:

1. Wat is het huidige bereik van onze bijzondere bijstandsregelingen?
2. Welke factoren maken mensen kwetsbaar voor armoede problematiek?
3. Hoe groot is de groep mensen die vatbaar is voor armoede in de gemeente GM?
4. Wat is het non-bereik voor de doelgroep in GM?
5. Is er sprake van een geografische concentratie van mensen in armoede of vatbaar voor armoede problematiek in GM?
6. Wat is de trend in GM op het gebied van gebruik van Bijzondere Bijstand
7. Wat is de trend in GM voor het aantal bijstandsgerechtigden?
8. Wat is het effect van het gevoerde armoedebeleid? (communicatie)
9. Welke inwoners vragen meerdere malen een voorziening aan?

Voor de vragen 3, 4, 5 en 9 is informatie op persoonsniveau (micro niveau) nodig. Op basis van de informatie over kenmerken van (de levenssituatie van) mensen die een bijdrage leveren aan de kans op armoede kunnen we een inschatting maken per wijk hoe groot de omvang van de doelgroep vermoedelijk is. Voorwaarde voor beantwoording van deze vragen is dat deze gegevens uitgevraagd mogen worden en mogen worden gebruikt voor de beantwoording van de vragen. Uiteraard zal in de rapportage van de armoedemonitor niets terug te leiden zijn op persoonsniveau. Mocht er ingestemd worden met het voorstel om de armoedemonitor zelf in te richten, dan zal er de juiste autorisatie verleend moeten worden om de benodigde combinaties te maken van de verschillende bestanden.

Kwetsbaarheidsfactoren voor armoede problematiek

Na jaren van stijging lijkt de armoede in Nederland in 2014 iets te zijn afgenomen (SCP). Het risico op armoede is in 2015 en 2016 gelijk aan elkaar. Voor zover bekend is er in 2017 geen verandering te bemerken in de kans op armoede, maar zal deze pas vanaf 2018 zichtbaar zijn. Wel is het aantal huishoudens dat over een langere tijd in armoede leeft toegenomen. Geschat wordt dat dit er in 2016 15 duizend meer waren dan in 2015 en ook toen viel al een stijging te zien in het aantal huishoudens in langdurige armoede.

Uit verschillende onderzoeken en rapportages van landelijke onderzoeksbureaus kunnen een aantal factoren worden gehaald die de kans op armoede vergroten onder de Nederlandse bevolking.

Gezinssamenstelling en leeftijd

Toereikendheids criterium. Onder de alleenstaanden tot 65 jaar is 15% arm. Alleenstaanden van 65 jaar en ouder zijn veel minder vaak arm (4%) evenals mensen die met een partner samenwonen (gehuwd of ongehuwd). Echter maakt leeftijd en de aanwezigheid van kinderen binnen deze laatstgenoemde categorie nog wel een verschil. Van de 65 plussers is slechts 2% arm en bij paren met minderjarige kinderen 8%. Kortom: leeftijd, gezinssamenstelling en het hebben van minderjarige kinderen zijn kwetsbaarheidsfactoren voor armoede.

De grootte van het gezin heeft ook nog invloed op de kans op armoede. Volgens het SCP zijn kinderen uit grote gezinnen vaker arm dan kinderen uit kleinere gezinnen. Kinderen met ten minste 2 broers of zussen hebben veel meer kans op armoede dan kinderen met hooguit 1 broer of zus. Een combinatie kan gemaakt worden voor kinderen met ten minste 2 broers of zussen uit een eenoudergezin. Hiervan is in Nederland 60% arm. Dit percentage neemt af tot 17% á 20% wanneer het eenoudergezin kleiner is. Kinderen uit een tweeoudergezin met ten minste 2 broers of zussen zijn in 15% van de gevallen arm en kinderen uit een tweeoudergezin met minder kinderen zijn in 7% van de gevallen arm.

Ook het CBS⁷ rapporteert over deze cijfers en zegt dat behalve de niet-westerse huishoudens ook eenoudergezinnen, alleenstaanden onder de AOW-leeftijd, huishoudens met bijstand en huishoudens met een laag opgeleide hoofdkostwinner relatief vaak risico lopen op armoede. Zo schrijft het SCP dat volwassen leden van eenoudergezinnen en alleenstaanden tot 65 jaar de meeste kans op armoede hebben en dus vaker dan gemiddeld arm zijn. Van eenoudergezinnen heeft ruim één op de vijf een besteedbaar huishoudensinkomen onder het niet-veel-maar-

Inkomstenbron

Het CBS schrijft dat, naast bijstandsontvangers, ontvangers van een werkloosheidsuitkering en een arbeidsongeschiktheidsuitkering, ZZP'ers het meest kwetsbaar zijn voor armoede. Wel zitten ZZP'ers minder vaak langdurig in armoede. Bijstandsontvangers daarentegen, beslaan de grootste groep onder de langdurig lage inkomens.

Wat betreft alleenstaande ouders kan gezegd worden dat alleenstaande moeders met kinderen (23%) vaker arm zijn dan alleenstaande vaders met kinderen (14%). Hiervoor wordt een verklaring gezocht in het feit dat alleenstaande moeders vaker afhankelijk zijn van een uitkering dan alleenstaande vaders. Wanneer het eenoudergezinnen betreft waar meerderjarige kinderen deel van uit maken is het voorgenoemde verschil tussen alleenstaande moeders en vaders veel minder groot resp. 11% en 8%).

Sociale participatie en gezondheid

Armoede gaat vaak gepaard met achterstanden op het sociale vlak. Mensen in deze categorie verrichten minder vrijwilligerswerk en bezoeken minder activiteiten van verenigingen. Er is dus een verband tussen sociale participatie (onder andere meedoen in de samenleving door het hebben van sociale contacten en hulp bieden aan anderen) en de

⁷ <https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2018/03/armoede-en-sociale-uitsluiting-2018>

kans op armoede (CBS). Verder is de kans dat mensen met een laag inkomen roken, dikker zijn en minder bewegen dan mensen met een hoger inkomen groot. Deze groep heeft over het algemeen een minder goede gezondheid en een lagere levensverwachting dan de groep mensen met een hoger inkomen. Ook de ervaren gezondheid (zowel lichamelijke als geestelijke gezondheid) is lager bij mensen met een laag inkomen dan bij mensen met een hoger inkomen.

Leefomgeving

Mensen met een laag inkomen wonen vaker dan anderen in sociale huurwoningen, zij beschikken vaak niet over de financiële middelen om een eigen woning te kunnen kopen.

Het CBS rapporteert dat slachtofferschap vaker voorkomt bij mensen met een laag inkomen. Dit lijkt met name voor de vermogensdelicten te gelden. Ook zijn mensen met lage inkomens vaker slachtoffer van geweld dan mensen met een hoger inkomen.

Mensen met een laag inkomen voelen zich vaker onveilig in de eigen buurt dan mensen met een hoger inkomen. Ook geven zij aan vaker last te hebben van sociale overlast, zoals rondhangende jongeren, overlast van buurtgenoten, dronken mensen op straat en drugsgebruik en drugshandel op straat.

Financiële problemen

Mensen met lage inkomens geven vaker aan dat zij moeite hebben om financieel rond te komen ten opzichte van mensen met een hoger inkomen.

Gekeken naar uitgaven van huishoudens leggen met name de kosten die verbonden zijn aan contractuele verplichtingen (zoals de huur van een woning, andere woonlasten zoals gas, water en licht en verzekeringen) vaak de druk op financiële problemen bij risicohuishoudens. In 2015 legden deze kosten beslag op de helft van de totale maandelijkse uitgaven van huishoudens met een (langdurig) laag inkomen. Deze huishoudens hadden in 2016 dan ook vaker een betalingsachterstand dan huishoudens met een hoger inkomen.

Aansluiten bij andere monitors van de gemeente Geldrop-Mierlo

Om met de armoedemonitor een aanvulling te bieden op de reeds bestaande monitors die de gemeente kent en om ervoor te zorgen dat de monitor goed aansluit bij wat er al bestaat, moet gekeken worden welke informatie er al wel en welke nog niet bekend is/gepresenteerd wordt aan data op het gebied van armoede en correlerende factoren. Daarnaast is het van belang, wanneer er in de armoedemonitor dezelfde indicatoren worden gepresenteerd dan in andere monitors/rapportages uit de gemeente, ervoor te zorgen dat deze indicatoren inhoudelijk dezelfde informatie geven als de cijfers die in een andere monitor worden gepresenteerd. Dit is vooral van belang voor het eenduidig houden van de informatie die binnen de organisatie wordt gebruikt. Wanneer cijfers afwijken door bijvoorbeeld een ander meetmoment of door gebruik van een andere definitie moet dit worden vermeld om te voorkomen dat er onduidelijkheid ontstaat over de cijfers.

Monitors die reeds aanwezig zijn in onze organisatie of welke worden ontwikkeld, worden zoveel mogelijk gevuld met informatie op wijkniveau. Dit gebeurt om verschillende redenen. Het is zinvol om bepaalde thema's per wijk in beeld te brengen, omdat de negen wijken⁸ in

⁸ Hierbij worden de volgende wijken onderscheiden: Genoenhuis (incl. Gijzenrooij), Zesgehuchten, Skandia, Centrum, Akert, Braakhuizen Noord, Braakhuizen Zuid, Coevering en Mierlo.

de gemeente Geldrop-Mierlo enorm van elkaar verschillen. Ze verschillen bijvoorbeeld op het gebied van huishoudsamenstelling, leeftijd van inwoners en gemiddeld besteedbaar inkomen van inwoners. Maar ook op het gebied van stedelijkheid en ruimtelijke inrichting. Voor data die afkomstig is van bestaande onderzoeken (zoals de GGD monitors en de Veiligheidsmonitor) is wijkniveau het kleinste niveau wat beschikbaar is. Voor de armoedemonitor is onder andere om dezelfde redenen gekozen voor een presentatie van de data op wijkniveau. De gegevens die uit ons eigen systeem gehaald kunnen worden kunnen op persoonsniveau uitgevraagd worden. Door persoonskenmerken (kwetsbaarheidsfactoren) te combineren met indicatoren die bekend zijn op wijkniveau wordt rijkere informatie gecreëerd, waarmee de voorspelling van armoede ook geografisch in kaart kan worden gebracht. Dit is met name voor preventie activiteiten waardevolle informatie. Natuurlijk zal ook een totaal beeld van de gemeente worden gepresenteerd om (in de toekomst) een vergelijking te kunnen maken met andere vergelijkbare gemeenten.

Bepalen van indicatoren voor de monitor

De indicatoren die moeten worden opgenomen in de monitor worden bepaald door de onderzoeksvragen die beantwoord moeten worden⁹. Daarnaast is er behoefte om de bevindingen uit de literatuur te toetsen in de situatie van Geldrop-Mierlo en zullen indicatoren die dit mogelijk moeten maken ook worden opgenomen in de monitor. Hieronder wordt per onderzoeksvraag kort aangegeven wat er nodig is aan informatie om de vraag te kunnen beantwoorden.

Wat is het huidige bereik van onze bijzondere bijstandsregelingen en welke inwoners vragen meerdere malen een voorziening aan?

Om het bereik van de voorzieningen te kunnen tonen is informatie nodig op verschillende niveaus. We willen weten hoeveel voorzieningen er zijn toegekend, maar ook hoeveel inwoners een voorziening hebben aangevraagd. Om de literatuur te kunnen toetsen is het van belang om voor de inwoners die een voorziening hebben aangevraagd en/of hebben toegekend de verschillende (persoons)kenmerken in beeld te brengen.

Hoe groot is de groep mensen die vatbaar is voor armoede in de gemeente GM en wat is het non-bereik voor de doelgroep in GM?

Wanneer er een inschatting gemaakt kan worden van de omvang van de doelgroep kan er ook bekeken worden hoe groot de groep ongeveer is die op dit moment nog niet in beeld is en dus ook nog geen gebruik maakt van een van de voorzieningen op het gebied van bijzondere bijstand of inkomensondersteuning.

Welke factoren maken mensen kwetsbaar voor armoede problematiek?

De combinatie gebruik voorzieningen en de persoonskenmerken en kenmerken uit de wijk te maken kunnen we de literatuur toetsen voor de situatie Geldrop-Mierlo en kunnen we de factoren in kaart brengen die mensen kwetsbaar maken voor armoede problematiek.

Is er sprake van een geografische concentratie van mensen in armoede of vatbaar voor armoede problematiek in GM?

Hiervoor worden boven genoemde gegevens gebruik op wijkniveau.

Wat is de trend in GM op het gebied van gebruik van Bijzondere Bijstand en het aantal bijstandsgerechtigden?

⁹ Een overzicht aan indicatoren die wenselijk zijn om op te nemen in de armoedemonitor is te vinden aan het einde van dit document.

Een trend kan pas worden ontdekt wanneer er gegevens beschikbaar zijn voor een aantal tijdperiodes. Dit kan retrospectief gebeuren (indien het mogelijk is bovengenoemde informatie voor een aantal jaren terug op te vragen) of prospectief. In het laatste geval is pas over een aantal jaar te zeggen wat de trends voor deze voorzieningen zijn in de gemeente Geldrop-Mierlo. Wanneer er de mogelijkheid bestaat om retrospectief de benodigde informatie op te vragen kan er al een trend over de afgelopen jaren waargenomen worden.

Wat is het effect van het gevoerde armoedebeleid? (communicatie)

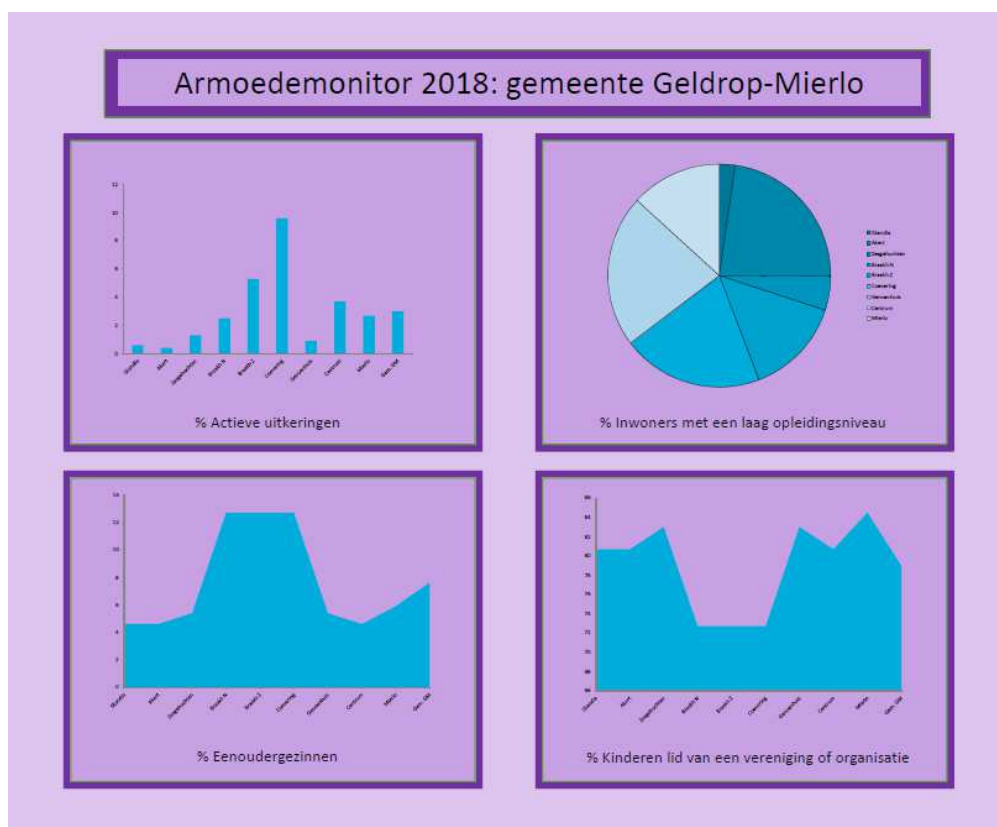
Welk effect het armoedebeleid zal gaan hebben kan over een aantal tijdperiodes zichtbaar worden. Door de monitor regelmatig te vullen met nieuwe informatie en een analyse uit te voeren op deze informatie kan het effect van het armoedebeleid in kaart gebracht worden.

Vormgeving van de monitor

De monitor moet eenvoudig te raadplegen zijn voor iedereen binnen de organisatie. Op een later moment moet bekeken worden of de monitor ook door onze inwoners geraadpleegd moet kunnen worden in het kader van open data.

De beste manier om de monitor voor iedereen goed leesbaar te maken en om in één oogopslag een beeld te krijgen van de stand van zaken in de gemeente en de verschillende wijken, is het werken met een dashboard een ideale manier van presenteren. In een dashboard kunnen de verschillende gegevens op een gepaste manier worden gepresenteerd in een tabel of een figuur en kan de meest relevante informatie worden uitgelicht. Er kan gewerkt worden in verschillende lagen zodat bijvoorbeeld de voorspellende factoren voor armoede problematiek op een ander blad worden gepresenteerd dan het gebruik van verschillende voorzieningen bijzondere bijstand.

Hieronder een voorbeeld van de manier waarop de armoedemonitor gepresenteerd kan worden in een dashboard:

De data die wordt gebruikt voor het invullen van het dashboard moet ook direct te raadplegen zijn voor de gebruikers. Dit zou idealiter kunnen gebeuren door een onderliggende laag, die opgeroepen kan worden wanneer er op de betreffende grafiek of figuur wordt geklikt.

Indicatorenlijst en bron van uitvraag

Gegevens die opgenomen moeten worden in de armoedemonitor zijn:

(vanuit key2burgerzaken):

Geslacht, leeftijd, etnische achtergrond, postcode, wijk, (huur of koopwoning), huishoudsamenstelling, uitkeringssituatie, BSN nummer, aantal kinderen, (eerder) gebruik BBK of minima, nationaliteit ouders, burgerlijke staat...

(vanuit GWS):

Gebruik schuldhulpverlening, gebruik BBk en minima, kwijtschelding gemeentelijke belastingen, gebruiks-"levensloop" van klanten.

(vanuit Senzer, William Otgens):

Gegevens van uitkeringsgerechtigden.

(vanuit BKR)

Huishoudens die op 2 of meer gebieden een achterstand in betalingen hebben.

(vanuit belastingdienst)

Aankondiging Deurwaarder bezoek bij huishoudens.

(vanuit CBS)

Burgerlijke staat, samenstelling huishoudens

(vanuit Sociale Index)

Percentage vrijwilligerswerk, deelname aan activiteiten in de buurt, actief bij verenigingen, slachtofferschap van (gewelds) delicten, onveiligheidsgevoelens en ervaren buurtoverlast, GGZ kosten, overgewicht bij kinderen, waardering leefomgeving, overgewicht en obesitas, rookgedrag, drugsgebruik, overmatig drankgebruik

Deze gegevens moeten aan elkaar gekoppeld worden op basis van BSN. Hiermee kan een goede inschatting worden gemaakt van de kwetsbaarheidsfactoren die inwoners hebben voor armoede problematiek.

Bijlage 2

Projectplan vroegsignalering

Projectplan 'Vroegsignalering Schulden'		
		Datum opgesteld: versie maart 2018
Naam opdrachtgever	Gemeente Geldrop-Mierlo	Besproken in
Contactgegevens		
Naam projectleider	Jeroen van Oostende	
Contactgegevens	Gemeente Geldrop-Mierlo 06-10054629 j.van.oostende@geldrop-mierlo.nl	

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Achtergrond en aanleiding
3. Vraagstuk
4. Doelstelling
5. Afbakening
6. Randvoorwaarden
7. De gemeentelijke aanpak nader belicht
8. Aanpak en planning
9. Organisatie
10. Kosten

1. Inleiding

De gemeente Geldrop-Mierlo en een aantal andere partijen (zorgverzekeraars, energiebedrijven, woningcorporaties) willen op 20 mei 2018 starten met het project 'Vroegsignalering Risicovolle Schulden', een aanpak voor vroegsignalering van schulden. Financiële problemen ontwrichten het functioneren van een huishouden enorm. Of het nu gaat om een eenpersoonshuishouden, of een gezin met kinderen. Het lijkt erop dat alles alleen nog maar om geld draait. Vaste lasten, zoals huur en energie, kunnen niet meer of niet op tijd worden betaald. Uit landelijke cijfers blijkt dat tussen de eerste betalingsachterstand en aanmelding bij de gemeentelijke schulddienstverlening gemiddeld zo'n vijf jaar ligt.

Als inwoners sneller worden bereikt, zijn de financiële problemen nog relatief beheersbaar. De achterstanden zijn dan nog te overzien en de contacten met de crediteuren zijn nog niet vertroebeld door toezeggingen, die uiteindelijk niet nagekomen konden worden. Ook hebben mensen dan nog relatief veel mentale ruimte tot helder denken, rationeel handelen en zelfcontrole¹⁰. Het water is mogelijk al wel aan het stijgen, maar staat nog niet tot aan de lippen. Dat is wél het geval tegen de tijd dat schuldenaren zich, soms na vele jaren van ellende, melden bij schulddienstverlening. Tegen die tijd zijn ze vaak het overzicht volledig kwijt en murw geworden en is ieder geloof in eigen kunnen verdwenen. Wanneer mensen eenmaal in deze mentale toestand zijn aangeland, is succesvolle hulpverlening beduidend moeilijker.

Investeren in vroegsignalering loont. Onder andere uit onderzoek naar het rendement van vroegsignalering, dat door Panteia is uitgevoerd in 2014 in Amsterdam, blijkt dat elke geïnvesteerde euro in vroegsignalering na een toename in de startfase door het hogere aantal aanmeldingen de gemeente Amsterdam (en daarmee de maatschappij) ruim het dubbele oplevert.

Naast een financieel rendement levert vroegsignalering ook een maatschappelijk rendement op.

Indien schuldenproblemen eerder worden gesignaleerd en aangepakt, biedt dat voor alle betrokkenen een positief resultaat. In de eerste plaats voor de inwoner met schulden, die hierdoor perspectief heeft op een stabiele financiële situatie, wat, zoals boven al aangegeven, ruimte geeft voor andere zaken zoals werk en/of opvoeding van de kinderen. Voor de crediteur betekent het dat achterstanden minder hoog oplopen en er eerder een oplossing komt.

Voor de gemeente betekent het dat inwoners eerder aankomen bij schulddienstverlening, met een (problematische) schuld die minder complex is en sneller tot een succesvol resultaat leidt.

Vroegsignalering is een onderdeel van de gehele aanpak schulden. De aanpak schulden bestaat verder nog uit: preventie, curatie (schulddienstverlening en ondersteuning schuldstabilisatie) en nazorg. Dit plan beperkt zich tot het vraagstuk van Vroegsignalering van schulden. Met dit projectplan willen we in Geldrop-Mierlo komen tot een stappenplan en planning om de uitvoering van 'Vroegsignalering Schulden' op 1 april concreet vorm te geven en te starten met de uitvoering.

2. Achtergrond en aanleiding

Gemeente Geldrop-Mierlo investeert jaarlijks fors in goede schulddienstverlening. En gemeente Geldrop-Mierlo investeert ook in preventie. Maar ondanks deze inspanningen blijkt dat niet iedere inwoner uit Geldrop-Mierlo die financiële problemen heeft, zich tijdig meldt bij

¹⁰ 'Eigen Schuld?' Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, 2016

het Centrum voor Maatschappelijke Dienstverlening (CMD) voor schulddienstverlening. Een landelijke trend is dat mensen zich steeds later aanmelden, als er al erg veel schulden zijn. De gemiddelde schuldhoogte in Nederland lag het afgelopen jaar al op een niveau van € 42.000,-. Het oplossen van zo'n problematische schuldsituatie is complex, tijdrovend en kostbaar. Daarom willen de gemeente Geldrop- Mierlo en samenwerkingspartners door vroegsignalering voorkomen dat inwoners in grote (problematische) financiële en maatschappelijke problemen terechtkomen. Het gaat daarbij ook om het verlagen van de drempels voor aanmelding en leefbaarheid in de wijken. Vroegsignalering wordt ook vanuit de politiek ondersteund.

Onderzoek wijst uit dat bij huurachterstanden er doorgaans al veel langer sprake is van schulden en vaak al eerder bij meerdere schuldeisers, zoals zorgverzekeraars en nutsbedrijven. Wanneer de aanpak van die schulden en de onderliggende (financiële) problematiek niet tijdig plaatsvindt, dreigt huisuitzetting, aanmelding voor bronheffing of afsluiten van nutsvoorzieningen. En in ieder geval hebben schulden een grote impact op het leven van die huishoudens en individuele personen. Het niet tijdig (kunnen) bieden van ondersteuning en dienstverlening, kan verder leiden tot enorme (maatschappelijke) kosten.

Gemeente Geldrop-Mierlo heeft er veel belang bij om haar inwoners snelle en goede schulddienstverlening aan te bieden. Maar om toe te geven dat je het financieel niet redt, vinden veel mensen heel erg moeilijk. Hulp vragen? Alleen als het niet anders kan! Ook al wordt het financiële probleem veroorzaakt door iets buiten onze eigen 'schuld', bijvoorbeeld een ontslag of een ernstige ziekte. Op zich is het prima om eerst zelf te proberen het financiële probleem op te lossen. Maar lukt dat niet goed op korte termijn, dan is het inroepen van professionele hulp nog het enige redmiddel.

3. Vraagstuk

Reeds langer bestaat de ambitie in gemeente Geldrop-Mierlo om samen te werken aan een effectieve preventie van het vroegtijdig signaleren van schulden.

De afgelopen periode is in de projectgroep 'Vroegsignalering Schulden' besproken op welke wijze vroegsignalering in gemeente Geldrop-Mierlo kan worden vorm gegeven.

Die urgentie is er mede vanwege de wens om (dreigende) huisuitzettingen tegen te gaan en meer in het algemeen om in gemeente Geldrop-Mierlo te komen tot duurzame bestrijding van armoede en schulden.

De schuldenproblematiek van Nederlandse huishoudens is de laatste jaren verergerd. In totaal behoort 15,7% van alle Nederlandse huishoudens tot de 'onzichtbare huishoudens': zij hebben risicovolle schulden of problematische schulden zonder dat zij formele schulddienstverlening ontvangen. Er is dus nog een relatief groot reservoir van potentiële cliënten voor schulddienstverlening¹¹. Met andere woorden: veel mensen met (beginnende) schulden melden zich niet actief voor advies over of ondersteuning bij de aanpak daarvan. Met inbegrip van de huishoudens die in een schulddienstverleningstraject zitten, heeft bijna een op de vijf huishoudens te maken met risicovolle of problematische schulden.

De leden van de stuurgroep staan achter het plan om op 20 mei 2018 te starten met de uitvoering van 'Vroegsignalering Schulden'. Daarmee is er belangrijk draagvlak om deze ambitie ook daadwerkelijk te realiseren.

4. Doelstelling

Bij vroegsignalering wachten we niet tot een inwoner zich meldt, maar gaan we actief op signalen van schuldeisers af. Bijvoorbeeld een huurachterstand bij een woningcorporatie. De aanpak is 'outreaching'. Na een melding volgt een huisbezoek. Deze benadering zorgt

¹¹ Huishoudens in de rode cijfers 2015 – Panteia (november 2015)

ervoor dat inwoners sneller worden bereikt. Behalve financiële problemen, worden ook problemen op andere leefgebieden direct gesignaleerd.

In gemeente Geldrop-Mierlo wordt een start gemaakt met een samenwerking met de woningcorporaties, ziektekostenverzekeraars, nuts bedrijven en gemeentelijke belastingen op het gebied van vroegsignalering van schulden. In de toekomst kunnen meldingen van betalingsproblemen ook komen van andere crediteuren, banken of telecom-aanbieders.

De aanpak betekent:

- Een tijdig signaal van de crediteur.
- Snel contact maken en het goede gesprek voeren met de beginnende wanbetaler door middel van een huisbezoek.
- Het voorkomen van ernstige sancties en afsluitingen dan wel ontruimingen.
- Het opstellen van een budgetplan en een voorzieningencheck, zijn inkomsten en uitgaven in balans, zijn alle toeslagen waar iemand recht op heeft aangevraagd?
- Een stevige basis leggen voor regelmatige betalingen van vaste lasten.
- Inzet best passende dienstverlening. Bijvoorbeeld, indien er sprake is van een bijstandsuitkering dan kan de regelmatige betaling, indien daar ruimte voor is, rechtstreeks aan de crediteur worden gedaan (zogenoeten derdenbetalingen).
- Het inventariseren van oorzaken.
- Een integraal plan van aanpak.

Het doel is een integrale, structurele en duurzame oplossing

Vroegsignalering

Met de te ontwikkelen aanpak willen de betrokken partijen oplopende (huur)schulden, afsluitingen, huisuitzetting en bronheffing voorkomen en de reeds bestaande achterstand oplossen. Daarnaast is het realiseren van een tijdige en regelmatige betaling van vaste lasten, zoals huur, energie, water en ziektekostenverzekering, een zeer belangrijk doel. Uiteindelijk beogen we een duurzame (financiële) zelfredzaamheid van de betreffende huishoudens te realiseren. De te behalen resultaten (als aantal meldingen, streefpercentages bij 'bereikte' huishoudens enz.) worden in het vervolg van het proces concreet gemaakt en geformuleerd.

Bij de aanpak dient de inbreng van alle bij '(Risicovolle) Vroegsignalering Schulden' betrokken partijen en partners te worden meegenomen. De uitvoering zal starten op 1 april 2018 en zal worden uitgerold in heel gemeente Geldrop-Mierlo.

De visie op en de gezamenlijkheid in de voorgestane aanpak krijgen uitwerking in dit projectplan en worden vastgelegd in een convenant met bijbehorende samenwerkingsafspraken. De projectgroep wil dat de uitvoering van de aanpak 'Vroegsignalering Schulden' start op 20 mei 2018. In de periode tot 20 mei 2018 worden alle noodzakelijke stappen gezet om deze doelstelling te realiseren. Deze stappen zijn beschreven in dit projectplan.

5. Afbakening

Vroegsignalering van schulden is onderdeel van een groter geheel van verschillende maatregelen gericht op het voorkomen van huisuitzettingen, zoals het vernieuwen van convenanten en geregelde betaling (doorbetalen én aflossen vanuit de bijstandsuitkering zonder schuldhelp). Deze onderwerpen maken geen deel uit van dit projectplan.

Het projectplan beschrijft nieuwe maatregelen en nieuwe dienstverlening. Daar waar de juiste interventies in het reguliere en bestaande proces beschikbaar zijn, worden deze ook uitgevoerd. In dit projectplan worden uitsluitend die processen en interventies beschreven die nieuw zijn voor gemeente Geldrop-Mierlo. Deze sluiten uiteraard wel aan op de al bestaande processen.

6. Randvoorwaarden

Er is groot draagvlak binnen de gemeente en de betrokken partijen om op 20 mei 2018 te starten met de aanpak 'Vroegsignalering Schulden'. Uitgaande van het stappenplan zoals is beschreven en het feit dat er breed draagvlak is, lijkt de start per 1 april 2018 ambitieus, maar wel haalbaar. Er is wel een aantal randvoorwaarden. Deze zijn hieronder beschreven.

Financiën

Voor 20 mei 2018 zullen nadere afspraken worden gemaakt met betrekking tot de kosten en op welke wijze de kosten worden verdeeld tussen de betrokken partijen.

Centrale melding

We zien als kernelementen voor een effectieve aanpak dat crediteuren centraal betalingsachterstanden kunnen melden en dat vervolgens die meldingen snel en adequaat worden opgepakt en resulteren in een concreet plan van aanpak voor de oplossing van de (financiële) problemen en met de daarbij te bewandelen wegen. Voor het doen van de meldingen en het genereren van een lijst met adressen die zullen worden bezocht, wordt gewerkt met BKR.

Inzet professionals

Vanwege de omstandigheden waarin wanbetalers verkeren (vaak meerdere schulden, schroom, trots, achterliggende problematiek e.d.) en complexiteit van de materie, is ervoor gekozen professionals in te zetten bij het oppakken van meldingen en het onderzoeken van onderliggende oorzaken. De uitvoering in deze fase wordt ondergebracht bij het Centrum Maatschappelijke Dienstverlening.

Borging en verankering

De basis voor een goed functionerende aanpak van vroegsignalering bij schulden is goede borging en verankering in gemeente Geldrop-Mierlo, bij alle betrokken organisaties (politiek, gemeentelijke organisaties) en op alle niveaus. Gedurende het gehele proces is het van belang alle stappen steeds te verankeren binnen de betrokken organisaties. Binnen het projectplan zal hier bij iedere stap aandacht voor zijn.

Er is een strakke planning en alle betrokken partijen zullen zich inzetten om de planning, en daarmee de geplande uitvoering, ook daadwerkelijk te kunnen realiseren. Maandelijks zal aan de stuurgroep worden gerapporteerd over de voortgang. Waar nodig wordt tijdig bijgestuurd.

7. De gemeentelijke aanpak nader belicht

Doelgroepen

Wat is het juiste moment om achterstanden te melden. Verschillende omstandigheden kunnen reden zijn waarom de huur, gas en elektra, water, de zorgverzekering of gemeentelijke heffingen een keer niet worden betaald. Aanpak van beginnende schulden, die een mogelijk een risico gaan vormen of het gevolg zijn van aanwezige problemen, wordt als preventief gezien.

Om die reden worden criteria opgesteld, op basis waarvan achterstanden worden gemeld aan Bureau Krediet Registratie. Bureau Krediet Registratie brengt maakt op basis van de afgesproken filters een bestandsanalyse en geeft prioritering aan in de urgentie van deze achterstanden.

Doorzetten en oppakken meldingen

De meldingen die worden gedaan, zullen vervolgens adequaat door de professionals worden opgepakt. Bekeken wordt welke (samenhangende) ondersteuning nodig is om de ontstane schuldensituatie aan te pakken en tot een duurzame (financiële) zelfredzaamheid te komen. Hiervoor wordt een plan van aanpak opgesteld.

In de huidige praktijk van de aanpak van schulden hebben de diverse organisaties en instellingen elk hun rol en bijdrage. Het CMD in gemeente Geldrop-Mierlo geeft invulling aan de nabijheid in de wijk als het gaat om hulp- en ondersteuningsvragen van inwoners. Een groot percentage van alle meldingen heeft te maken met financiële problematiek. Landelijk is dit 70%.

De stuurgroep bepaalt welke inzet van partijen nodig is voor een effectieve aanpak en bijvoorbeeld aan welke eisen de professionals die worden ingezet moeten voldoen. De werkzaamheden zullen worden uitgevoerd door het CMD.

Registratiesysteem

Bij een registratiesysteem vormen vooral privacyaspecten een belangrijk aandachtspunt. Hiervoor moet een programma van eisen worden opgesteld (inhoudelijk/functioneel, technisch/ICT-systeem en voor de meldingen).

Belangrijke elementen voor de inrichting van het systeem zijn o.a.:

- belang van een grondslag van handelen;
- actieve informatieverstrekking over en expliciete toestemming voor delen van data;
- transparantie;
- beveiligde toegang en zorgvuldig autorisatiebeheer;
- helderheid over betrokken partijen.

De bij de vroegsignalering betrokken crediteuren zullen op het systeem worden aangesloten, zodat zij de rapportages over hun klanten kunnen inzien en ophalen. Een overzicht van deze crediteuren is als bijlage C bij dit plan opgenomen.

Resultaat

Het resultaat van een geslaagde interventie is:

- dat er inzicht is in de oorzaken van de achterstand(en) en of er sprake is van problematische schulden;
- Welke schulden/betalingsachterstanden er zijn (wat zijn de eerste signalen dat het niet goed gaat)
- dat er een plan van aanpak ligt, waarin:
 - er (indien mogelijk) een basis is gelegd voor het herstel van de regelmatige betaling van de vaste lasten, en
 - duidelijk is of er ruimte is, en zo ja welke om de achterstand in te lopen, indien er geen sprake is van problematische schulden.
 - Bij problematische schulden er een traject schulddienstverlening wordt gestart.

Afronden en rapporteren over melding

Nadat contact is gelegd met de betrokken klant en de problematiek is geanalyseerd, zullen de professionals in het registratiesysteem daarvan verslag doen. Onderdelen van de rapportage zijn o.a.: de oorzaak van de financiële problemen, het plan van aanpak voor oplossing daarvan en hoe wordt omgegaan met de gemelde betalingsachterstand. Dit zal nader worden uitgewerkt en vastgelegd in de concrete werkafspraken en werkprocessen. Waar mogelijk wordt aangesloten op bestaande werkprocessen en afspraken. De inzet is om iedereen zo snel mogelijk over te dragen naar de reguliere dienstverlening en processen binnen gemeente Geldrop-Mierlo.

Projectleiding

Gemeente Geldrop-Mierlo heeft een projectleider aangesteld. De taak van de projectleider is het opzetten van het project Vroegsignalering Schulden en aansluitend de uitrol over de hele gemeente. Daarnaast zal het project ook bewaakt, gemonitord en geëvalueerd moeten worden en zal na 2018 moeten worden bekeken of het project kan worden uitgebreid met andere initiatieven op het gebied van vroegsignalering van schulden. Besproken moet worden op welke wijze dit voor de lange termijn kan worden ingericht.

Privacy

De verwerking van persoonsgegevens binnen het project 'Vroegsignalering Schulden' vindt alleen plaats voor zover dat is toegestaan op grond van de geldende wet- en regelgeving op het gebied van privacybescherming. Er worden afspraken gemaakt om ervoor zorg te dragen dat de privacy van de inwoners van gemeente Geldrop-Mierlo is geborgd.

8. Aanpak en planning

Om op 1 april 2018 te kunnen starten met 'Vroegsignalering Schulden' is een stappenplan gemaakt. Deze stappen en de planning zijn hieronder weergegeven en worden nader ingevuld. In Bijlage 4 zijn de stappen verder uitgewerkt.

Stap 1: Maken actieplan en planning,
Wanneer: gereed

Stap 2: Aanpassen en updaten projectplan en organiseren individuele gesprekken met aangesloten partijen.
Wanneer: januari en februari 2018

Stap 3: Inrichten werkprocessen, formuleren doelstellingen (o.a. aantallen meldingen en interventies) en te realiseren resultaten (voortgangsrapportages), keuze en inrichten automatisering.
Wanneer: februari en maart 2018

Stap 4: Opstellen en ondertekenen convenant. stuurgroepbijeenkomst
Wanneer: februari 2018

Stap 5: Startbijeenkomst met alle uitvoerende medewerkers.
Wanneer: maart 2108

Stap 6: Het smeden van dwarsverbanden tussen uitvoerende medewerkers.
Wanneer: maart 2108

Stap 7: Start uitvoering project
Wanneer: Als de stappen 1 tot en met 6 zorgvuldig doorlopen zijn, dan kan op 1 april 2018 succesvol worden gestart met het project vroegsignalering schulden.

9. Organisatie

De organisatie bestaat uit een stuurgroep 'Vroegsignalering Schulden' en projectleiding. De stuurgroep 'Vroegsignalering Schulden' is verantwoordelijk voor de uitvoering van het projectplan. In de stuurgroep zullen de crediteuren die meedoen aan dit project zijn vertegenwoordigd.

Jeroen van Oostende vervult in opdracht van gemeente Geldrop-Mierlo, het projectleiderschap.

10. Kosten

Zodra een besluit is genomen over de werkwijze en de aantallen te verwachten interventies, wordt de begroting opgesteld. Gemeente Geldrop-Mierlo draagt zorg voor de financiële middelen die nodig zijn om 'Vroegsignalering Schulden' uit te voeren. Hierin zitten verwerkt de kosten van het huisbezoek, het maken van het plan van aanpak, het oplossen van achterstanden en de abonnementskosten voor BKR. Aan de deelnemende corporaties wordt gevraagd om een bijdrage te leveren van 200 EUR per succesvolle interventie. De verwachting is dat er per maand maximaal 10 succesvolle interventies zullen plaatsvinden.

11. Facturatie

De basis voor facturatie en de geldende tarieven worden nader ingevuld.

12. Monitoring en evaluatie

Om te beoordelen wat de effecten zijn van de aanpak 'Vroegsignalering Schulden', is het noodzakelijk vanaf de start een 0-meting te doen, de werkzaamheden, doorlooptijden en resultaten vast te leggen en te monitoren. Deze taak zal worden belegd bij een medewerker. Voor *Datum* wordt vastgelegd welke parameters gemonitord zullen worden en welke taken de projectleider hierbij heeft.

Daarnaast is het belangrijk dat na enige tijd een evaluatie van de aanpak plaatsvindt. Het is immers van belang te weten welke resultaten worden gerealiseerd en welke middelen dat vraagt. Bekeken moet worden hoe een dergelijke evaluatie, op een goede wijze, kan worden uitgevoerd.

Bijlage A: Werkwijze aanpak 'Vroegsignalering Risicovolle Schulden'

De werkwijze binnen de aanpak is verdeeld in een aantal fases. Hieronder is per fase op welke wijze wordt gewerkt.

Fase Melding

Crediteuren melden de data met gegevens over achterstanden iedere 25^e van de maand, bij BKR. BKR zal een dataverrijking uitvoeren, op basis van de criteria die daarvoor zijn afgesproken. Binnen twee werkdagen koppelt BKR terug welke adressen doorgaan naar het meldpunt. De lijst met adressen wordt opgehaald door het meldpunt Vroegsignalering Schulden en in het systeem ingelezen. De adressen worden gecheckt op een aantal kenmerken, zoals of er al sprake is van schulddienstverlening, of iemand een uitkering heeft etc. Indien hierbij adressen uitvallen, dan worden deze teruggekoppeld naar de desbetreffende crediteur. Voor de adressen die overblijven, wordt een planning gemaakt om op huisbezoek te gaan.

In principe worden achterstanden tussen 30 - 100 dagen aangeleverd. Er zijn uitzonderingen mogelijk. Dit behoort tot de beleidsvrijheid van de crediteur. In de eerste fase van het project gaan we starten met XX (nog nader te bepalen) meldingen per maand.

3. Filters

Voor het bepalen van de lijst met adressen die naar het meldpunt gaan, worden de volgende afspraken gemaakt:

- Er moeten minimaal 2 achterstanden zijn, of twee opvolgende achterstanden;
- Het gaat uitsluitend om particuliere achterstanden;
- Er wordt geen wegingsfactor toegepast;
- Als er keuzes moeten worden gemaakt omdat er te veel meldingen zouden zijn, dan kan eventueel naar de hoogte van het bedrag gekeken worden als dat bekend is. Daarnaast zullen de achterstanden van de corporaties als eerste worden opgepakt;

Binnen 5 werkdagen wordt de melding door medewerker CMD gecontroleerd. Is de klant al bekend of niet? Indien de klant niet bekend is, langer geleden in een traject zat, of in een traject zit dat niet gericht is op schulden/financiën volgt een 'go' en wordt een huisbezoek ingepland. De crediteur wordt op de hoogte gesteld van go/ no go via een e-mailnotificatie. Bij een 'no go' wordt de reden hiervan vermeld. Aansluitend plant CMD de huisbezoeken in.

Fase Huisbezoek

Binnen 14 (kalender)dagen na melding wordt een eerste huisbezoek gedaan. Het doel van het huisbezoek is: kennismaken en motiveren en het uitvoeren van een budgetscan en voorzieningencheck.

Indien de inwoner niet thuis is, volgt een tweede aanbepoging. Bij de eerste keer niet thuis wordt een flyer achtergelaten met het verzoek contact op te nemen. Het team doet eventueel ook een derde poging. Eventueel kan na het huisbezoek een tweede afspraak worden ingepland waarin een plan van aanpak wordt opgesteld.

CMD gaat op huisbezoek. Het doel is een brede integrale benadering van de klant. Er wordt gekeken naar de financiële situatie, maar ook naar mogelijke hulpvragen op andere leefgebieden.

Doorverwijzing bij problematische schulden

Indien tijdens het huisbezoek duidelijk blijkt dat er sprake is van problematische schulden, dan is snelle actie geboden. Omdat tijdens het huisbezoek al veel informatie is opgehaald, wordt er niet ook nog een volledige aanmelding en intake gedaan. Dat voorkomt dubbelingen en vertraging.

Hulp bij betalingsregelingen

Indien een inwoner (een) betalingsregeling(en) wil treffen, maar daar hulp bij nodig heeft, dan kan de inwoner ondersteund worden. De inwoner maakt altijd zelf de afspraken met de desbetreffende crediteur, maar krijgt hulp bij en advies over hoe hij dit kan doen.

Fase Terugkoppeling

CMD communiceert via het meldingssysteem met de crediteur binnen 28 werkdagen over de uitkomsten, dan wel afspraken met de klant.

Dit betreft uitsluitend het deel gericht op de achterstand. Er worden geen andere details rondom psychisch-sociale problematiek of andere persoonlijke zaken teruggekoppeld.

De terugkoppeling bevat in ieder geval:

1. De oorzaak (globaal!);
2. Welke afspraak is er gemaakt rondom de lopende betaling van de vaste lasten;
3. Wat is lange termijn aanpak, het perspectief, ten aanzien van de schulden. Gaat het alleen om achterstanden, of zijn er problematische schulden.

Fase Eropaf

Zes maanden na de terugkoppeling ontvangt de crediteur een lijstje op basis waarvan zij een check kunnen doen of de reguliere maandelijkse lasten goed betaald worden. Indien dit niet het geval is, dan gaat CMD opnieuw op huisbezoek.

Evaluatie

De crediteuren houden in het 'maandmonitoringsbestand' per aangemelde klant bij wat er met lopende kosten (per maand) gebeurt en wat de hoogte is van de achterstand bij aanmelding, na 3 maanden en na 6 maanden. Dit doen de crediteuren ook voor klanten bij wie uiteindelijk geen huisbezoek plaatsvindt (controlegroep).

CMD legt vast welke afspraken per klant zijn gemaakt, welke opvolgingsafspraken worden gemaakt en monitoren het succes van alle financiële interventies.

Bijlage B: Privacy

Het project 'Vroegsignalering Schulden' moet voldoen aan de eisen van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Om te komen tot een sluitende werkwijze moeten inwoners van gemeente Geldrop-Mierlo vooraf worden geïnformeerd en moet hun instemming worden gevraagd. Dit betekent in ieder geval:

1. De gemeente plaatst een algemeen artikel in een huis-aan-huisblad en andere media over het project 'Vroegsignalering Schulden'.
2. De deelnemende crediteuren plaatsen een algemeen artikel in hun huurdersblad, nieuwsbrief of op de website, over het project 'Vroegsignalering Schulden'.
3. Opnemen tekst in WIK-brief (verplichte '14 dagenbrief' die voortvloeit uit de Wet Incassokosten).
4. Instemming vragen met de ondertekening van het instemmingsformulier door de huisbezoekers.

Ad 1. Algemene informatie over het project door de gemeente

De gemeente plaatst een algemeen artikel over project op de gemeentepagina van XX (met brede verspreiding) en op de websites XX. (nog nader te bepalen)

Ad 2. Algemene informatie over het project door de crediteuren

De crediteuren plaatsen een artikel over het project in hun eigen blad t.b.v. de klanten, een nieuwsbrief of op de website.

Ad 3. Opnemen tekst in WIK-brief

De crediteuren melden in de WIK-brief dat achterstanden worden gemeld aan het project 'Vroegsignalering Schulden' en dat er contact met hen kan worden opgenomen. Tevens vermelden zij in de WIK-brief dat de klanten, indien gewenst, kunnen aangeven dat zij niet instemmen met het doorgeven van hun gegevens (opt out).

Ad 4. Instemmingsformulier

De klant wordt na het gesprek (huisbezoek) gevraagd het instemmingsformulier te tekenen.

Ook bij het huisbezoek kan de klant aangeven geen prijs te stellen op contact. Dit wordt vastgelegd en teruggekoppeld aan de desbetreffende crediteur.

Bijlage C: Convenantpartners

Partners van de gemeente Geldrop-Mierlo in het Convenant vroegsignalering schulden zijn:

Partner 1, **VGZ Zorgverzekeraar NV, IZZ Zorgverzekeraar NV, IZA Zorgverzekeraar NV, NV Zorgverzekeraar UMC, NV VGZ Cares en NV Univé Zorg**, statutair gevestigd te Arnhem;

Partner 2, **o.w.m. Centrale Zorgverzekeraars groep Zorgverzekeraar u.a., o.w.m. Centrale Zorgverzekeraars groep Aanvullende Verzekering Zorgverzekeraar u.a., Delta Lloyd Zorgverzekering N.V, OHRA Zorgverzekeringen N.V. en OHRA Ziektekostenverzekeringen N.V.**, statutair gevestigd te Tilburg;

Partner 3, **Woonbedrijf**,

Partner 4, **Wooninc**,

Partner 5, **Compaen**,

Partner 6, **Eneco**,

Partner 7, **Essent & energiedirect.nl**, statutair gevestigd te 's-Hertogenbosch,

Partner 8, **Brabant Water N.V.**, statutair gevestigd te 's-Hertogenbosch.

Bijlage 3

Actieplan kadernota “doorontwikkeling armoedebeleid”

Hieronder staat in een schema het actieplan weergegeven.

	Actie(s)	Planning
Wijzigen regelingen / voorzieningen	Wij stellen enkele wijzigingen voor zodat beter voldaan kan worden aan de intentie van de regeling / voorziening.	2017 - 2018
Verbetering dienstverlening	Om tot een verbetering van onze dienstverlening te komen m.b.t. regelingen en voorzieningen, gaan we: - Onderzoek naar inrichting geldloket (naar voorbeeld Amersfoort). - het mogelijk maken om via internet (digitaal) aanvragen in te dienen; - bereken uw recht beter in te richten en promoten bij de inwoners van Geldrop-Mierlo; - proactief aanvraagformulieren toesturen.	2017 Onderzoek naar inrichting geldloket 2018 overige punten
Maatwerk	Wij willen meer ruimte maken voor maatwerk en preventief werken. Deze ruimte willen wij bieden voor mensen met een laag inkomen, maar die net boven de grens (120% bijstandsnorm) uitkomen. De maatwerkpilot is voor mensen die in armoede dreigen te raken of kortdurende ondersteuning nodig hebben om erger te voorkomen.	2017 - 2018
Monitor	Het ontwikkelen en inrichten van een monitor op het gebied van werk en inkomen die aansluit bij de Sociale Index. Dit zodat een effectieve doorontwikkeling van armoedebeleid kan worden bewerkstelligd.	2017-2018
Communicatie en dialoog	In het rapport van de Rekenkamercommissie staat dat gemeente Geldrop-Mierlo de informatievoorziening over regelingen / voorzieningen goed op orde heeft. Dit zetten wij voort en breiden wij uit door o.a. in gesprek te gaan met onze inwoners.	Vanaf 2017
Preventie uitbreiden	Om tot een verbetering van onze preventie te komen gaan we: - het formulierensprek uur CMD uitbreiden van 1 keer per week naar een dagelijks spreekuur; - start het CMD in voorjaar 2017 in samenwerking met Woonbedrijf een pilot vroeg signalering schulden; - binnen het CMD structureel tools en materialen inzetten om jeugdigen te leren hoe zij ‘moeten’ omgaan met geld.	2017

	Actie(s)	Planning
Evaluatie en onderzoek schuldhulpverlening	Enerzijds evalueren wij onze huidige schuldhulpverlening. Anderzijds doen wij onderzoek naar de nieuwste inzichten wat betreft schuldhulpverlening, waaronder in elk geval Mobility Mentoring.	2018
Onderzoek Vertrouwensexperiment	Op 1 februari 2016 heeft de gemeenteraad van Geldrop-Mierlo unaniem de Motie Stimulerende Bijstand aangenomen. Hierin heeft de raad het college van Burgemeester en Wethouders verzocht de mogelijkheden te onderzoeken voor een pilot voor ten minste 1 jaar in de gemeente Geldrop-Mierlo waarin er regelarm met de participatiewet wordt omgegaan en waarbinnen er maatwerk wordt geboden door initiatieven, talenten, mogelijkheden/beperkingen, ontwikkeling en perspectief van de deelnemers van het experiment voorop te stellen.	2017

Het is onrealistisch om te verwachten dat je alleen met een goede ‘set’ aan regelingen en voorzieningen aan effectieve armoedebestrijding kunt doen. Regelingen maken onderdeel uit van de systeemwereld en zijn slechts een onderdeel bij de aanpak van armoedebestrijding. Een regeling is daarmee een vangnet, passend bij de individuele situatie. Regelingen zijn daarnaast aan wetten gebonden. Sommige regelingen verschaffen ons meer beleidsvrijheid dan anderen. De essentie van al onze regelingen is dat ze een bijdrage leveren aan armoedebestrijding. Dit betekent:

- regelingen stimuleren eigen verantwoordelijkheid en meedoen;
- regelingen bevorderen zelfredzaamheid;
- regelingen maken meer mogelijk door mensen die nu nog aan de kant staan meer kansen te bieden.

Wij willen enerzijds een goede basis creëren door middel van regelingen. Daarmee kunnen wij het overgrote deel van de vragen van onze inwoners op een adequate wijze beantwoorden. Daarbij stellen wij ook dat wij willen investeren in de kwaliteit van onze regelingen, oftewel: de dienstverlening voor onze inwoners.

Echter, wij denken dat een basis van regelingen niet de enige oplossing kan zijn. Wij willen daarnaast investeren in maatwerk voor onze inwoners. Mensen met een laag inkomen, maar die net boven de grens (120% bijstandsnorm) voor compensatieregelingen zitten, raken in de schulden (zogenaamde doelgroep “verborgen armoede”). Bijvoorbeeld zelfstandigen zonder personeel (zzp-ers) die tijdelijk zonder opdracht zitten raken in de knel, maar komen niet voor regelingen in aanmerking. Hierdoor ontstaan soms situaties dat relatieve lage schulden leiden tot hoge maatschappelijke kosten, zoals uithuiszettingen, herhuisvesting, maatschappelijke opvang en extra beroep op de bijstand. Daarom willen wij een pilot inrichten dat maatwerk mogelijk maakt. Op deze wijze bewerkstelligen we een “lerende gemeente” en doen wij nieuwe ervaringen op die vervolgens weer input bieden voor onze basis van regelingen.

Bijlage 4

Achtergrondinformatie Schuldhulpverlening

Werkwijze

- Cliënt meldt zich telefonisch of op het gemeentehuis. Er wordt kort geïnventariseerd wat de stand van zaken is. Indien nodig worden dan al korte adviezen gegeven. Vaak heeft dat betrekking op het inkomen.
- Cliënt wordt na de melding uitgenodigd voor een gesprek. De wachttijd is maximaal 4 weken. Bij een dreigende huissuitzetting of afsluiting van water of gas/elektra vindt het gesprek binnen 3 dagen plaats.
- Op basis van het gesprek en de situatie van de klant wordt bepaald wat voor traject er wordt gestart. Veelal zal er gestart worden met een stabilisatietraject. Het spreekt voor zich dat er niet altijd een traject gestart hoeft te worden. Soms kan er volstaan worden met enkele adviezen.
- Op basis van de persoonlijke situatie van de klant kan ook besloten worden om het traject gelijk te beëindigen. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van niet regelbare schulden en/of fraude.

Stabilisatie

Dit traject is vaak een voorbereiding op een schuldregeling. Tijdens de stabilisatie moet in ieder geval geregeld worden dat alle vaste lasten betaald gaan worden en er geen nieuwe schulden ontstaan. Dat kan betekenen dat de inkomsten verhoogd moeten worden en/of de uitgaven verlaagd moeten worden. Soms is tijdens het stabilisatietraject het regelen van budgetbeheer nodig of het instellen van bewindvoering. Dit laatste moet worden aangevraagd bij de rechtbank en kent een doorlooptijd van enkele maanden. Hoelang het stabilisatietraject duurt, is sterk afhankelijk van de inzet en/of de persoonlijke omstandigheden van de cliënt. De stabilisatie duurt vaak 3 tot 6 maanden, maar kan soms oplopen tot een jaar.

Schuldregeling

Bij een schuldregeling moeten mensen voor een periode van 3 jaar maximaal aflossen aan de schulden, waarna de restantschuld wordt kwijtgescholden. Bij de minnelijke regeling moeten alle schuldeisers akkoord gaan met een voorstel voor gedeeltelijke betaling. In principe dient een regeling tot stand te komen binnen 120 dagen. Echter, hoe meer schuldeisers, hoe groter de kans dat niet alle schuldeisers tijdig reageren en de termijn van 120 dagen uitloopt. Als de schuldeisers niet akkoord gaan, dan kan er binnen het schuldregelingstraject een aanvraag WSNP (rechterlijke schuldregeling) gedaan worden. Afhankelijk van de wachttijd bij de rechtbank kan het rond de drie maanden duren, voordat er een beslissing genomen is op de aanvraag WSNP.

Bijlage 5

Gebruikte stukken

- Evaluatie armoedebeleid 2012 – 2015 afd. MO
- “kadernota Doorontwikkeling Armoedebeleid” 2017
- “Armoedebeleid in de gemeente Geldrop-Mierlo” (Rekenkamercommissie Geldrop-Mierlo, 2017)
- Collegeprogramma 2014 – 2018
- Raadsprogramma 2016 – 2018
- Meerjaren programmabegroting 2018 - 2022
- Handreiking vroegsignalering schulden en bescherming van persoonsgegevens; PBLQ december 2017
- Armoede en sociale uitsluiting (CBS, 2018)
- “hobbels op de weg naar inkomensondersteuning” (Inspectie SZW, 2018)